

IBTUAI

კვლევის ანგარიში

AI ინვესტიციის მიმზიდველობა სამხრეთ კავკასიაში

სომხეთის, აზერბაიჯანისა და საქართველოს შედარებითი კვლევა

მომზადდა: 2026 მაისი

დამოუკიდებელი შედარებითი ბაზრის კვლევა

რეზიუმე

ანგარიშის შესახებ

წინამდებარე ანგარიში შექმნილია BTUAI-ის მიერ და გადამოწმებულია ადამიანი რედაქტორების მიერ. ციტირებული ყველა მონაცემი და რეიტინგი გამომდინარეობს პირველწყაროებიდან, რომლებიც დოკუმენტის ბოლოს არის ჩამოთვლილი.

წინამდებარე ანგარიში ადარებს სომხეთს, აზერბაიჯანსა და საქართველოს როგორც ხელოვნური ინტელექტის (AI) ინვესტიციის მიმართულებებს. სამივე ქვეყანამ თავისი გზა აირჩია: სომხეთი ცდილობს რეგიონში პირველი მსხვილმასშტაბიანი AI ქარხნის აშენებას, აზერბაიჯანმა დაამტკიცა ცენტრალიზებული ეროვნული AI სტრატეგია, რომელიც ნავთობის შემოსავლებით ფინანსდება, ხოლო საქართველო იყენებს ღია ბიზნეს გარემოსა და სწრაფად მზარდი IT სერვისების ბაზას.

AI ინვესტიციებისთვის მნიშვნელოვან თითქმის ყველა გასაზომ კრიტერიუმში — ინფრასტრუქტურის მასშტაბი, ტალანტის სიღრმე, სავაჭრო კაპიტალის აქტივობა, სახელმწიფო სტრატეგია და ინოვაციის ინდექსები — სამი ქვეყანა ძალიან განსხვავებულ ქულებს იღებს. სურათი არ არის ერთგვაროვანი: ქვეყანა შეიძლება ერთ მიმართულებაში წინ წავიდეს და მეორეში ჩამორჩეს.

მთავარი დასკვნა

სომხეთი არის ამჟამად სამხრეთ კავკასიაში AI ინვესტიციისთვის ყველაზე მიმზიდველი მიმართულება 2026 წელს — ამის მიზეზია \$4 მილიარდიანი Firebird AI ქარხანა, ძლიერი დიასპორა-VC მილსადენი და რეგიონში AI სტარტაპების ყველაზე მაღალი სიმჭიდროვე.

საქართველო მეორე ადგილზეა — მას აქვს ყველაზე ხელსაყრელი ბიზნეს გარემო, ყველაზე ძლიერი ინოვაციის ინდექსი და მზარდი IT სერვისების ბაზა — თუმცა აკლია მსგავსი მასშტაბის ფლაგმანი AI ინფრასტრუქტურული პროექტი.

აზერბაიჯანი მესამეა, მაგრამ ყველაზე სწრაფად ამცირებს ჩამორჩენას სახელმწიფო მზადყოფნაში — Oxford Insights-ის 2025 წლის ინდექსში 41 პოზიციით ავიდა ცენტრალიზებული პოლიტიკის ხარჯზე.

მოკლე შეფასების ცხრილი

ინდიკატორი	სომხეთი	საქართველო	აზერბაიჯანი
AI მზადყოფნის ინდექსი 2025 (გლობალური რეიტინგი)	#108	#84	#67 ★
გლობალური ინოვაციის ინდექსი 2024 (რეიტინგი)	#63	#57 ★	#95

ინდიკატორი	სომხეთი	საქართველო	აზერბაიჯანი
StartupBlink ეკოსისტემა 2025 (რეიტინგი)	#54 ★	#70	#74
ტექ. სექტორის წილი მშპ-ში (უახლესი)	~7.0% (2024) ★	~5.2% (2023)	~1.5% (2023–24)
ფლაგმანი AI ინფრასტრუქტურა	\$4 მლრდ AI ქარხანა ★	ქუთაისის ტექ. პარკი	SABAH.city
ეროვნული AI სტრატეგია	პროექტზე ორიენტირებული	მუშავდება	მიღებული ★

★ = ლიდერი ამ მაჩვენებლის მიხედვით. რეიტინგების შემთხვევაში (#) — დაბალი ციფრი ნიშნავს უკეთეს პოზიციას.
წყაროები: Oxford Insights 2025; WIPO Global Innovation Index 2024; StartupBlink 2025.

მეთოდოლოგია და შეფასების ჩარჩო

ეს კვლევა აფასებს AI ინვესტიციის მიმზიდველობას ექვსი ფაქტორის ჯგუფის მიხედვით, რომლებიც, წესისამებრ, საერთაშორისო ინვესტორებისთვის გადაწყვეტია AI კაპიტალის განთავსების გადაწყვეტილების მიღებისას. თითოეული ქვეყანა ფასდება იმავე ჩარჩოში, რათა შედარებები იყოს სამართლიანი.

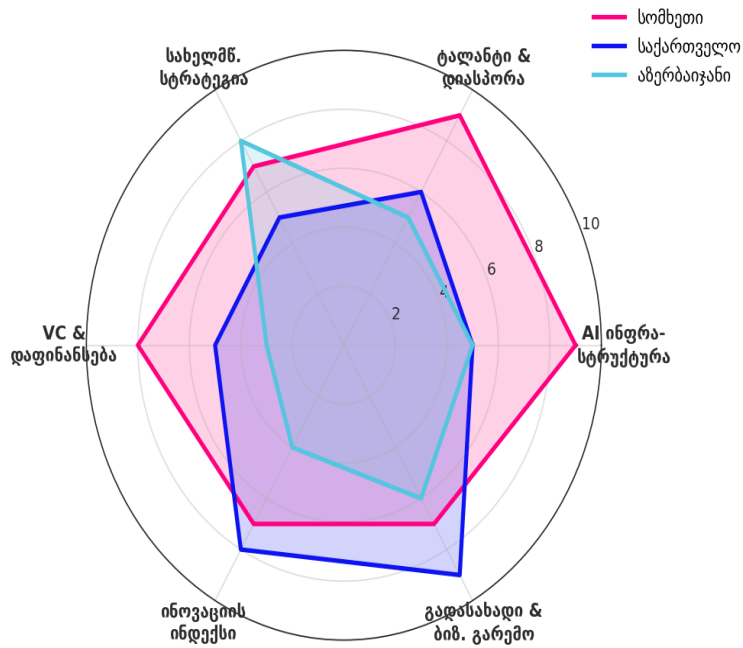
ფაქტორი	რას ზომავს
ინფრასტრუქტურა	მონაცემთა ცენტრები, GPU წვდომა, ელექტროსიმძლავრე, ფართოზოლოვანი ინტერნეტი, ღრუბლოვანი ხელმისაწვდომობა
ტალანტი და განათლება	AI/STEM კურსდამთავრებულები, ხელფასები, დიასპორა, ინგლისური ენის ცოდნა, სასწავლო პროგრამები
სახელმწიფო პოლიტიკა	ეროვნული AI სტრატეგია, საჯარო სექტორის დანერგვა, რეგულატორული სიცხადე, სწრაფი ლიცენზირება
კაპიტალი და VC	სავენჩურო ფონდები, ანგელოზური ქსელები, გარიგებების მოცულობა, უცხოური შესყიდვები, გამოსვლები
ინოვაციის შედეგი	პატენტები, AI სტარტაპები, სამეცნიერო პუბლიკაციები, გლობალური ინოვაციის ინდექსის რეიტინგი
ბიზნეს გარემო	საგადასახადო შეღავათები, ბიზნესის წარმოების სიმარტივე, IT საცხოვრებელი ნებართვები, კაპიტალის მობილურობა

ცხრილი 1. ექვსფაქტორიანი შეფასების ჩარჩო, რომელიც ანგარიშის მთელ პერიოდზე გამოიყენება.

სადაც შესაძლებელია, ანალიზი ეყრდნობა საერთაშორისოდ აღიარებულ ინდექსებს — Oxford Insights-ის მთავრობის AI მზადყოფნის ინდექსს, WIPO-ს გლობალური ინოვაციის ინდექსს, StartupBlink-ის გლობალური სტარტაპ ეკოსისტემის ინდექსსა და პასუხისმგებლიანი AI-ის გლობალურ ინდექსს — შერწყმულია ეროვნული სტატისტიკის სამსახურების მონაცემებთან, ოფიციალურ სამთავრობო განცხადებებთან და საერთაშორისო პრესის წყაროებთან 2024 წლის ბოლოდან 2026 წლის დასაწყისამდე.

ვიზუალური შედარება

AI ინვესტიციის მიმზიდველობა — შედარებითი პროფილი
(ქულები 10-დან)

ნახაზი 1. ექსპერტორიანი პროფილი სომხეთის, აზერბაიჯანისა და საქართველოს მიხედვით (ქულები 10-დან, საჯარო ინდექსების საფუძველზე).

სომხეთი — AI ინვესტიციების ლიდერი რეგიონში

2025–2026 წლებში სომხეთი გამოვლინდა, როგორც სამხრეთ კავკასიის ყველაზე ამბიციური AI მოთამაშე. ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი მიზეზია Firebird AI ქარხანა — პროექტი, რომელიც სამმილიონიანი მოსახლეობის ქვეყნისთვის მართლაც უჩვეულო მასშტაბისაა.

Firebird AI ქარხანა

NVIDIA-სთან ერთად 2025 წლის VivaTech 2025 ფორუმზე პარიზში გამოცხადებული პროექტი დაიწყო \$500 მილიონიანი მონაცემთა ცენტრის სახით და მას შემდეგ მნიშვნელოვნად გაფართოვდა. **საერთო ინვესტიცია ახლა მოსალოდნელია \$4 მილიარდამდე — ეს სომხეთის წლიური მშპ-ის 10%-ზე მეტია.** Nvidia-ს ათასობით Blackwell GPU — დღეს ხელმისაწვდომი ყველაზე მოწინავე ჩიპები — იქნება ღრუბლოვანი სერვისების და 125-მეგავატიანი ობიექტის ცენტრი ერევანიდან დაახლოებით 50 კმ-ში.

2025 წლის ნოემბერში აშშ-ის რეგულატორებმა დაამტკიცეს ჩიპების გადაცემა, მას შემდეგ რაც პრემიერ-მინისტრმა ნიკოლ ფაშინიანმა პირადად დაარწმუნა თეთრი სახლი. პროექტის პირველი ფაზის ექსპლუატაციაში გაშვება მოსალოდნელია 2026 წლის შუა რიცხვებში. 2027 წლისთვის GPU-ის სიმძლავრის ნაწილი უფასოდ გადაეცემა სომხეთის სტარტაპებსა და მკვლევარებს — სტრუქტურული ვალდებულება, რომელიც სარგებელს არ ზღუდავს მხოლოდ მთავარი განცხადებით.

რატომ არის ეს მნიშვნელოვანი

ამ მასშტაბის ობიექტი იქნება მთელი სამხრეთ კავკასიის ყველაზე დიდი მონაცემთა ცენტრი და მსოფლიოში მხოლოდ შვიდი NVIDIA-მიერ დამტკიცებული AI ქარხანიდან ერთ-ერთი 2025 წლის შუა რიცხვების მდგომარეობით.

იგი წარმოადგენს სიგნალს ვაშინგტონის სტრატეგიული ინტერესის რეგიონში — საპირფონე რუსული და ჩინური ტექნოლოგიური ინტერესების.

პროექტი ქმნის მულტიპლიკატორის ეფექტს: განათლება, სტარტაპები, ენერჯო ინფრასტრუქტურა და აშშ-სომხეთის დიპლომატიური კავშირები ერთად ვითარდებიან.

ტალანტი, დიასპორა და ეკოსისტემა

სომხეთის ტექნოლოგიური უპირატესობა ნაწილობრივ ისტორიულია — საბჭოთა პერიოდის ერევანი იწოდებოდა „სსრკ-ის სილიკონის ხეობად“ კომპიუტერებსა და ელექტრონიკაში მონაწილეობის გამო. დღეს ქვეყანას აქვს პოსტ-საბჭოთა სივრცეში ერთ-ერთი ყველაზე მკვრივი ტექნოლოგიური ეკოსისტემა მოსახლეობის ერთ სულზე.

- აქტიური მაღალტექნოლოგიური კომპანიები გაიზარდა 2024 წლის ~8,000-დან 2025 წელს 10,700-ზე მეტამდე.
- ტექნოლოგიური სექტორი შეადგენს სომხეთის მშპ-ის დაახლოებით 7%-ს.

- სტარტაპების აქტივობა 2025 წელს გაიზარდა 22.8%-ით, საერთო დაფინანსებით დაახლოებით \$164 მილიონი.
- სომხეთი StartupBlink-ის ინდექსში 54-ე ადგილზეა გლობალურად — სამხრეთ კავკასიაში ყველაზე მაღალი.
- NVIDIA-მ ერევანში 2022 წელს გახსნა ოფისი; Synopsys ერთ-ერთი ყველაზე მსხვილი ტექ. დამსაქმებელია.

სომხური დიასპორა — დაახლოებით 7 მილიონი ადამიანი, რომელთა უმრავლესობა ქვეყნის გარეთაა — წარმოადგენს უნიკალურ უპირატესობას. დიასპორის სავაჭრო კაპიტალისტები, როგორცაა ნუბარ აფიანი (Moderna-ს თანადამფუძნებელი) და რევ ლებარედიანი NVIDIA-იდან, პირდაპირ კავშირშია AI ქარხანასთან. ფონდები, როგორცაა SmartGate, ფიზიკურად აკავშირებს ერევნის დამფუძნებლებს სილიკონის ხეობასთან.

რისკები და შეზღუდვები

- AI ინსტრუქტორებისა და მეცნიერების მკვეთრი ნაკლებობა.
- ენერგომომარაგება: 100-მეგავატიანი მონაცემთა ცენტრი მოიხმარს ელექტროენერგიას, რომელიც 120,000 მცხოვრებიანი ქალაქისთვისაა საკმარისი — საბჭოთა პერიოდის მეწამორის რეაქტორი დაგეგმილია ჩანაცვლებული იყოს, შესაძლებელია 2036 წლის შემდეგ აშშ-ის მცირე მოდულური რეაქტორებით.
- ტვინების გადინება: სტუდენტები ღიად აცხადებენ, რომ პროექტმა შესაძლოა ვერ შეანელოს ახალგაზრდა პროფესიონალების ემიგრაცია.
- გეოპოლიტიკური ექსპოზიცია: თურქეთთან და აზერბაიჯანთან დახურულმა საზღვრებმა ისტორიულად შეზღუდა ვაჭრობა.

აზერბაიჯანი — ცენტრალიზებული სტრატეგია, ნავთობით დაფინანსებული

აზერბაიჯანის მიდგომა საპირისპიროა სომხეთისა. სადაც სომხეთს ერთი მეგა-პროექტი წარმართავს, აზერბაიჯანს — პოლიტიკა. 2025 წლის მარტში პრეზიდენტმა ილჰამ ალიევმა ხელი მოაწერა აზერბაიჯანის რესპუბლიკის ხელოვნური ინტელექტის სტრატეგიას 2025–2028 წლებისთვის — დოკუმენტს, რომელშიც 30-ზე მეტი დეტალური ამოცანა, გამოყოფილი დაფინანსება და მინიჭებული სამინისტროებია.

ეროვნული AI სტრატეგია 2025–2028

სტრატეგია აშენებულია ოთხი საყრდენის ირგვლივ: მონაცემთა მენეჯმენტი და ინფრასტრუქტურა, ტალანტის განვითარება, ბიზნეს გარემო და ეთიკური რეგულაცია. დაფინანსება მოიზიდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, საჯარო-კერძო პარტნიორობებიდან და გარე წყაროებიდან. ეკონომიკური რეფორმებისა და კომუნიკაციის ანალიზის ცენტრი მონიტორინგს უწევს განხორციელებას.

სტრატეგიული გადახვევა — ნავთობის მიღმა

აზერბაიჯანი 2026 წლისთვის გეგმავს \$5 მილიარდის მიღწევას არანავთობის ექსპორტში და კერძო სექტორის მშპ-ში წვლილის გაზრდას 88%-მდე.

ICT სექტორი არის ეკონომიკის ყველაზე სწრაფად განვითარებადი ნაწილი — IT სერვისების შემოსავლის წლიური ზრდა 18%-ია.

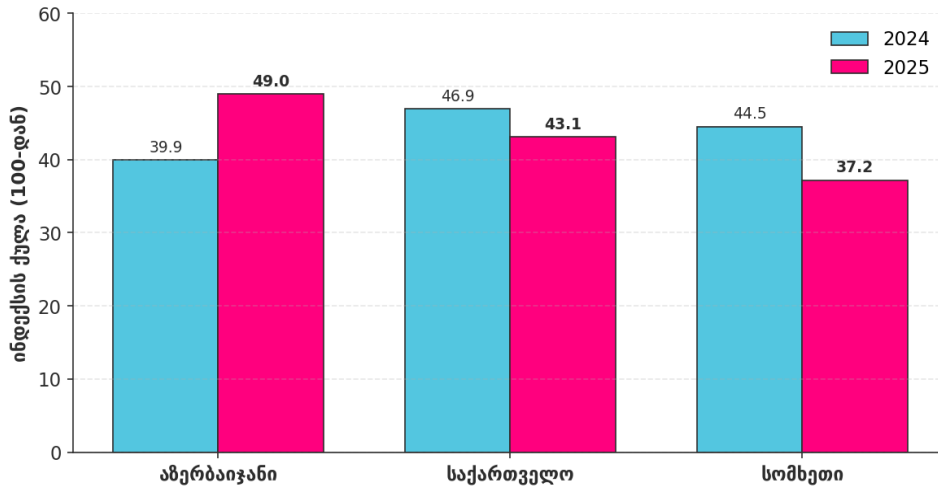
Microsoft for Startups Founders Hub ამოქმედდა ბაქოში 2025 წლის იანვარში; SABAH.city ინოვაციის კლასტერი იხსნება 2025 წელს თანამედროვე მონაცემთა ცენტრებით.

AI მზადყოფნა — მკვეთრი აღმასვლა

აზერბაიჯანის ამბიციის ყველაზე საინტერესო სიგნალია მისი ნახტომი Oxford Insights-ის სამთავრობო AI მზადყოფნის ინდექსში. 2024 წელს აზერბაიჯანი იყო 111-ე ადგილზე გლობალურად 39.92 ქულით. 2025 წლის ანგარიშში აზერბაიჯანი 41 პოზიციით ავიდა და 67-ე ადგილი დაიკავა 48.96 ქულით — სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებს შორის პირველი ამ კონკრეტული მაჩვენებლით და ცენტრალური აზიის მესამე ადგილზე ყაზახეთის და უზბეკეთის შემდეგ.

გაუმჯობესება ყველაზე ძლიერი იყო საჯარო სექტორის დანერგვაში (66.97), მდგრადობაში (58.27), პოლიტიკის შესაძლებლობებში (53.5) და მმართველობაში (50). თუმცა AI ინფრასტრუქტურა (46.21) და განვითარება/გავრცელება (34.73) კვლავ სუსტია — ნიშანი იმისა, რომ პოლიტიკა უფრო სწრაფად მოძრაობს, ვიდრე საფუძვლის ეკოსისტემა.

მთავრობის AI მზადყოფნის ინდექსი — სამხრეთ კავკასია

ნახაზი 2. სამთავრობო AI მზადყოფნის ინდექსი — აზერბაიჯანმა გააკეთა ყველაზე დიდი ნახტომი 2025 წელს, ხოლო სომხეთის და საქართველოს მაჩვენებლები შემცირდა.

სად ჩამორჩება აზერბაიჯანი

პოლიტიკის ნახტომის მიუხედავად, აზერბაიჯანი 95-ე ადგილზეა WIPO-ს გლობალური ინოვაციის ინდექსში 2024 წლის 133 ქვეყნიდან — ბევრად ჩამორჩება საქართველოს (57-ე) და სომხეთს (63-ე). StartupBlink-ის ეკოსისტემის ინდექსში ის 74-ე ადგილზეა, მხოლოდ 151 აქტიური სტარტაპით და დაახლოებით \$820,000 საერთო წლიური სტარტაპის დაფინანსებით.

სავენჩურო დაფინანსება განსაკუთრებული სუსტი ადგილია. აზერბაიჯანი 120-ე ადგილზეა გლობალური ინოვაციის ინდექსის 2025 წლის სავენჩურო კაპიტალის ქვე-ინდექსში 139 ქვეყანას შორის. 2025 წელს მხოლოდ 22 სტარტაპმა მოიზიდა ინვესტიციები, საერთო ჯამში \$2.6 მილიონზე ცოტა მეტი — სომხეთის \$164 მილიონის მცირე ნაწილი. ქვეყანას აქვს მხოლოდ სამი ადგილობრივი სავენჩურო ფონდი (Caucasus Ventures, SABAH.fund, INMerge Ventures).

"ავტორიტარული ფასდაკლება"

Heritage Foundation-ის 2024 წლის ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსში აზერბაიჯანს ყველაზე დაბალი ქულა აქვს რეგიონში სასამართლოს ეფექტიანობაში (18.5), ვაჭრობის თავისუფლებაში (69), ინვესტიციების თავისუფლებაში (70), ფინანსურ თავისუფლებაში (40) და მთავრობის ქცევაში (24).

დამოუკიდებელი რეგიონული ანალიტიკოსები ამტკიცებენ, რომ ეს არის სტრუქტურული მიზეზი, რის გამოც აზერბაიჯანმა ბოლო ათწლეულის განმავლობაში თანდათან დაკარგა AI რბოლაში პოზიცია სომხეთთან შედარებით — დემოკრატიული და თავისუფლებასთან დაკავშირებული მაჩვენებლები აყალიბებენ ინვესტორის რისკის აღქმას, თუნდაც ქაღალდზე სტრატეგია ძლიერი იყოს.

საქართველო — ღია ცენტრი

საქართველოს პოზიცია სამიდან ყველაზე პარადოქსულია. მას აქვს ყველაზე ძლიერი ბიზნეს გარემო, საუკეთესო ინოვაციის ინდექსის რეიტინგი, ყველაზე პრო-დასავლური სამართლებრივი ჩარჩო და, 2026 წელს, არც სომხეთის მასშტაბის ფლაგმანი AI ინფრასტრუქტურული პროექტი და არც აზერბაიჯანის მასშტაბის ფორმალურად მიღებული ეროვნული AI სტრატეგია.

მომწიფებული IT სერვისების ბაზა

2022-დან 2024 წლამდე საქართველოში IT კომპანიების რაოდენობა გაიზარდა 13,700-დან 24,100-ზე მეტამდე. ICT სექტორის რეალური მშპ 2022 წელს გაიზარდა თითქმის 70%-ით. 2023 წლისთვის ტექ. სექტორმა შეადგინა საქართველოს მთლიანი მშპ-ის დაახლოებით 5.2%. IT სერვისების ექსპორტმა პიკს მიაღწია 2023 წელს დაახლოებით \$784 მილიონის დონეზე, შემდგომ კი 2024 წელს 12%-ით შემცირდა \$688 მილიონამდე, რუსი და ბელარუსი სპეციალისტების სხვაგან გადინების გამო.

IT-ში საშუალო თვიურმა ხელფასი მიაღწია 6,973 ლარს, ეს კი ეროვნულ საშუალო ხელფასზე 3.4-ჯერ მეტია — რაც საქართველოს ხდის რეგიონში ყველაზე მაღალანაზღაურებად ტექნოლოგიურ დამსაქმებლად. ქვეყნის ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტომ (GITA) განახორციელა ინვესტიცია 400-ზე მეტ სტარტაპში, ხოლო 500 Global ფუნქციონირებს თბილისიდან თავის ევრაზიის პროგრამაში.

AI ეკოსისტემა

საქართველომ წარმოშვა სამხრეთ კავკასიის პირველი AI სტარტაპი, რომელიც საერთაშორისოდ შეიძინეს — Pulsar AI იყიდა აშშ-ის კომპანია SpinCar-მა (ახლა Impel) 2021 წელს. Theneo, AI-ზე დაფუძნებული API დოკუმენტაციის პლატფორმამ, 2022 წელს გაიმარჯვა Web Summit-ის სტარტაპების კონკურსში 2,300 მონაწილეს შორის და ახლა 12,000-ზე მეტ კომპანიას ემსახურება.

- საქართველოს აქტიური AI სტარტაპები: Theneo, Helio AI, Calen AI, Stori AI და Supernova.
- საერთაშორისო ფირმები საქართველოში AI/მონაცემთა მეცნიერების ოფისებით: EPAM, Lineate, Quantori.
- საქართველოს ხელოვნური ინტელექტის ასოციაცია (GAIA), დაფუძნებული 2023 წლის ბოლოს, სადაც ერთიანდება 300-ზე მეტ AI პროფესიონალი.

საგადასახადო რეჟიმი — მთავარი მიმზიდველობა

საქართველოს ყველაზე ძლიერი კონკურენტუნარიანი ბერკეტია მისი საგადასახადო და ბიზნეს რეჟიმი. ქვეყანა გვთავაზობს ორ სპეციალიზებულ სტატუსს ტექ. ფირმებისთვის:

სტატუსი	მოგების გადასახადი	საშემოსავლო გადასახადი
სტანდარტული	15%	20%
ვირტუალური ზონა	0% (მხოლოდ ექსპორტი)	სტანდარტული
საერთაშორისო კომპანიის სტატუსი	5%	5%
ინოვაციური სტარტაპის სტატუსი (Q4 2025)	0% წწ. 1-3 / 5% წ. 4 / 10% წწ. 5-7	0% წწ. 1-3 ხელფასებზე

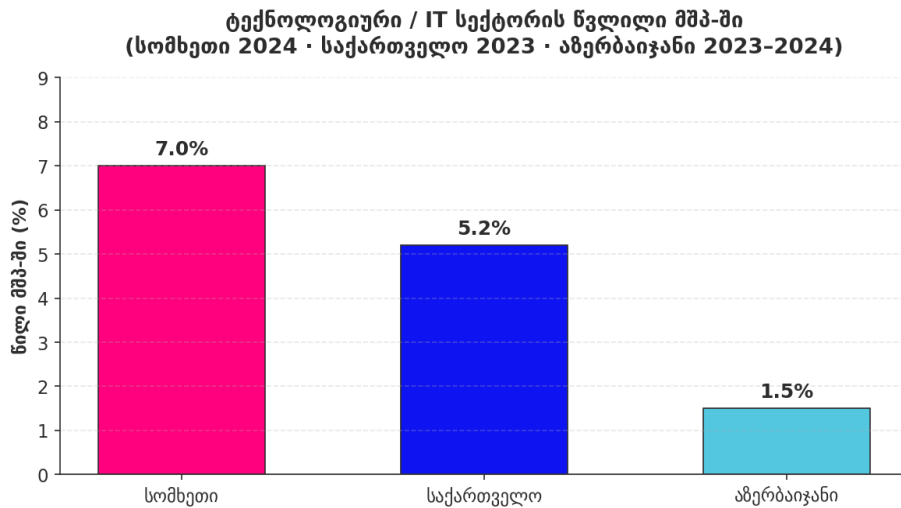
ცხრილი 2. საქართველოს საგადასახადო სტატუსები ტექნოლოგიური და ინოვაციური კომპანიებისთვის.

რისკები და შეზღუდვები

- ჯერ არ მიღებულა ეროვნული AI სტრატეგია.
- ტვინების გადინების რისკი: ბევრი ტოპ-IT პროფესიონალი იღებს დისტანციურ სამუშაოებს უცხოეთიდან.
- ენერგია დაახლოებით 79%-ით ჰიდრო წყაროდანაა — მწვანე, მაგრამ სეზონური: 2025 წლის იანვარში იმპორტი წინა წელთან შედარებით 109%-ით გაიზარდა.
- 2024–2025 წლებში პოლიტიკური გარემო დატვირთული იყო ევროკავშირის ინტეგრაციის შესახებ დამაბულობით; ზოგიერთი სამოქალაქო საზოგადოების ანგარიში მმართველობით საკითხებზე საუბრობს.

პირისპირ შედარება

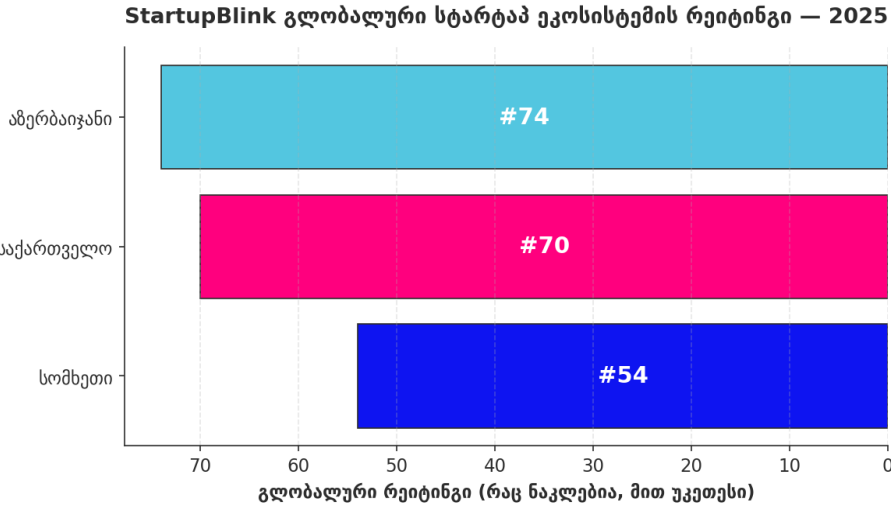
ტექ. სექტორის მნიშვნელობა თითოეული ეკონომიკისთვის

ნახაზი 3. ტექ. / IT სექტორის წილი მშპ-ში — სომხეთი 2024 (~7%, ინდუსტრიის მიერ მითითებული ტექ. ბრუნვა \$2.3 მლრდ; ARMSTAT-ის უფრო ვიწრო ოფიციალური ICT მაჩვენებელი 5.5%-ია); საქართველო 2023 (5.2%, ICT სექტორის წვლილი ეროვნული სტატისტიკის სამსახურის მიხედვით); აზერბაიჯანი 2023–2024 (~1.5%, ICT სერვისები IDDA-ის მიხედვით, ტელეკომის ინფრასტრუქტურის გარეშე). რიცხვები მოიცავს პროგრამულ უზრუნველყოფას, IT სერვისებს,

ტელეკომის სერვისებს და ციფრულ პროდუქტებს; გამორიცხავენ AI ტექნიკის იმპორტს და ირიბ ტექ. დასაქმებას არა-ტექ. ფირმებში.

სტარტაპ ეკოსისტემის პოზიცია

ნახაზი 4. გლობალური სტარტაპ ეკოსისტემის რეიტინგი — ნაკლები რიცხვი უკეთესია. სომხეთი ლიდერობს, კავკასიის ორივე მეზობელი ახლოს არის.

გრაფიკების ერთად ანალიზი

სომხეთი ლიდერობს ყველაზე ეკონომიკურად მნიშვნელოვან სამ ფაქტორში — სტარტაპ ეკოსისტემა, ტექ-ის წილი მშპ-ში და განთავსებული AI კაპიტალი.

საქართველო ლიდერობს ინოვაციის შედეგსა და ბიზნესის წარმოების სიმარტივეში — ორი ფაქტორი, რომლებიც კონსისტენტურად ყველაზე მნიშვნელოვანია უცხოური ინვესტორის გადაწყვეტილებისთვის.

აზერბაიჯანი ლიდერობს მხოლოდ სამთავრობო მზადყოფნაში — მაგრამ ქალაქებში სტრატეგია თავისთავად არ ქმნის გარიგებებს, ტალანტს ან გავლენებს.

ვინ იმარჯვებს — ვისთვის

"რომელი ქვეყანა ყველაზე მიმზიდველი" — კითხვაზე ერთი პასუხი არ არსებობს. სწორი მიმართულება დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა ტიპის AI ინვესტორი კითხულობს — ჰიპერსკალერი, რომელიც გამოთვლით სიმძლავრეს ეძებს, სავაჭრო ინვესტორი, რომელიც გარიგებების ნაკადს ეძებს, ან კორპორაცია, რომელიც რეგიონალური განვითარების ცენტრს ქმნის — თითოეულ მათგანს განსხვავებული პრიორიტეტები ექნებათ.

ინვესტორის პროფილი	საუკეთესო შესაბამისობა	რატომ
ჰიპერსკალერი / GPU გამოთვლების პარტნიორი	სომხეთი	NVIDIA პარტნიორობა; აშშ-ის ექსპორტ. ლიცენზია; 125 მგვტ სიმძლავრე
ადრეული VC (გარიგებების ნაკადი)	სომხეთი	22.8% წწ ზრდა; რეგიონის ყველაზე მკვრივი AI სტარტაპის მილსადენი
IT სერვისების აუთსორსინგის ცენტრი	საქართველო	ყველაზე დაბალი საგადასახადო ტვირთი, საუკეთესო რეგისტრაცია, 24,100+ IT ფირმა
კორპორაციული R&D ცენტრი	საქართველო	საერთ. კომპანიის სტატუსი (5%); EU DCFTA შეთანხმება; ვიზის გარეშე EU მგზავრობა
სამთავრობო-ტექ. კონტრაქტორი (GovTech)	აზერბაიჯანი	საჯარო სექტ. ყველაზე მაღალი დანერგვის ქულა; ბიუჯეტირებული ამოცანებით სტრატეგია
ენერჯო / ნავთობ-AI ჰიბრიდული ინვესტორი	აზერბაიჯანი	ნავთობის შემოსავლები გრძელვადიან ხარჯვას უზრუნველყოფს; იაფი ენერჯია; კასპიური კავშირები

ცხრილი 4. ინვესტორის პროფილისა და სამხრეთ კავკასიის საუკეთესო მიმართულებების შესაბამისობა.

რისკის ფაქტორები 2026 წელს თვალყურის სადევნებლად

- სომხეთი: Firebird-ის პირველი ფაზის დასრულება 2026 წლის შუა რიცხვებში არის პროექტის სანდოობის ტესტი. დაგვიანება დაასუსტებს მთელ ინვესტიციურ ისტორიას.
- სომხეთი: ელექტროქსელის ნაციონალიზაცია — ქსელის მფლობელი წინასწარ პატიმრობაშია — შეიძლება დააჩქაროს ან შეაფერხოს AI ქარხნის ენერჯომომარაგება.
- აზერბაიჯანი: უნდა შეივსოს AI სტრატეგიასა და რეალურ VC ბაზრის სიღრმეს შორის არსებული უფსკრული.
- აზერბაიჯანი: ეკონომიკური თავისუფლების მაჩვენებლები უნდა გაუმჯობესდეს, რათა მოიზიდოს დასავლური ინსტიტუციური კაპიტალი მასშტაბურად.
- საქართველო: ფორმალურად მიღებული ეროვნული AI სტრატეგია და "IT საცხოვრებელი ნებართვა" კვლავ ინდუსტრიის ყველაზე ხშირი მოთხოვნებია.
- საქართველო: EU ინტეგრაციის ირგვლივ პოლიტიკურმა პოლარიზაციამ შესაძლოა შეამციროს უცხოური ტექ. FDI.

დასკვნა

სამი მცირე ეკონომიკა, ყველა დაახლოებით ერთიდაიგივე ზომის, აკეთებს სამ ძალიან განსხვავებულ ფსონს — და ფსონები საკმარისად დიდია, რომ მნიშვნელობა ჰქონდეს გლობალური ინვესტორებისთვის და არა მხოლოდ რეგიონალურისთვის.

ყველაზე მომთხოვნი კრიტერიუმის — განთავსებული კონკრეტული კაპიტალის მიხედვით, სომხეთი ლიდერობს. Firebird AI ქარხანა არის რეგიონში გამოცხადებული ყველაზე დიდი ტექნოლოგიური ინვესტიცია და მის გარშემო არსებული ეკოსისტემა (10,700+ ტექ. ფირმა, \$164 მილიონი სტარტაპის დაფინანსება, 22.8% ზრდის ტემპი). წინააღმდეგობა ტალანტებშია: სომხეთმა უნდა იპოვოს ან მოიზიდოს საკმარისი რაოდენობის AI ინჟინრები ქარხნის დასატვირთად.

სიმარტივისა და პროგნოზირებადობის კრიტერიუმის მიხედვით, საქართველო ლიდერობს. მას აქვს საუკეთესო ინოვაციის ინდექსი, საუკეთესო ბიზნეს გარემო, ყველაზე დაბალი გადასახადები და ყველაზე მომწიფებული სტარტაპ ეკოსისტემა (Pulsar AI, Theneo). უცხოური კომპანია, რომელსაც სურს რეგიონში სტაბილურობა, ირჩევს თბილისს.

სახელმწიფო მიმართულების კრიტერიუმის მიხედვით, აზერბაიჯანი ლიდერობს. 2025–2028 წლების AI სტრატეგია რეგიონში ყველაზე დეტალურია და ქვეყანამ AI მზადყოფნის ინდექსში ერთ წელიწადში 41 პოზიციით აინაცვლა. წინააღმდეგობა ის არის, რომ საფუძვლის ეკოსისტემა — სავენჩურო კაპიტალი, სტარტაპები, ინოვაციის შედეგი — ჯერ ვერ დაეწია. დემოკრატიული და ეკონომიკური თავისუფლების რეფორმების გარეშე, რომლებიც ქვეყანას შესაბამისი ინდექსების ქვედა მეოთხედიდან ამოიყვანენ, სტრატეგიის დიდი ნაწილი ქალაქებზე დარჩება.

საბოლოო ვერდიქტი

2026 წლისთვის სომხეთი არის სამხრეთ კავკასიაში AI ინვესტიციისთვის ყველაზე მიმზიდველი მიმართულება, საქართველო კი ახლოს არის ინვესტორებისთვის, რომლებიც პრიორიტეტს ანიჭებენ ბიზნეს გარემოს ხარისხს.

აზერბაიჯანი გთავაზობს ყველაზე ძლიერ სამთავრობო პარტნიორობის შესაძლებლობას GovTech-ისა და ინფრასტრუქტურაზე ფოკუსირებული მოთამაშეებისთვის და არის ქვეყანა, რომელსაც ყველაზე ახლოდან უნდა ვადევნოთ თვალი, თუ მისი სტრატეგიის შესრულება დაჩქარდება.

უფრო გრძელვადიანი ჰორიზონტის მქონე ინვესტორებმა უნდა აკონტროლონ სამივე: სომხეთსა და აზერბაიჯანს შორის 2025 წლის აგვისტოში ხელმოწერილი სამშვიდობო ხელშეკრულება ხსნის რეგიონალური AI თანამშრომლობის პერსპექტივას, რომელიც ხელს უწყობს მთელ სამხრეთ კავკასიას.

1. Eurasianet (2025 ნოემბ.), "Armenia: Nvidia chip transfer approved, major AI project confidently moving forward"
2. Armenian Club / AFP (2026 მაისი), "Armenia bets on AI mega-hub to power tech leap"
3. EU4Digital (2025 ივნ.), "Landmark \$500 million AI project to launch in Armenia"
4. EVN Report (2026 მარტი), "Armenia's AI Story Is Coming Into Focus"
5. EVN Report (2025 ივნ.), "Armenia's Tech Sector in 2025: Snapshot of the Ecosystem"
6. Caucasus Business Journal (2025), "Armenia's Tech Ecosystem Surges With 22 Percent Startup Growth and \$164 Million in Funding"
7. Turan Research Center (2025 სექტ.), "Armenia Reboots From Soviet-Era Tech to AI Hub"
8. Osservatorio Balcani Caucaso Transeuropa (2025 სექტ.), "Armenia readies itself as emerging global AI hub"
9. JAMnews (2025 ივნ.), "Armenia aims to become tech hub of South Caucasus with new AI data factory"
10. Diplo / Digital Watch Observatory (2025 მაისი), "The Artificial Intelligence Strategy of the Republic of Azerbaijan for 2025–2028"
11. Azernews (2025 მარტი), "Azerbaijan unveils ambitious AI strategy for 2025–2028 to drive digital transformation"
12. APA Economics (2025), "Azerbaijan conducts international AI market analysis, develops advanced chatbots"
13. Report.az (2026 იანვ.), "Azerbaijan climbs 41 positions in Government AI Readiness Index"
14. Startup Genome — Baku Ecosystem 2025, startupgenome.com/ecosystems/Baku
15. Caliber.az (2026 თებ.), "What's holding back Azerbaijan's startups — Venture pause"
16. News.az (2025 სექტ.), "Azerbaijan's digital transformation: Building a regional tech powerhouse"
17. Khar Center (2025), "The Race for Artificial Intelligence in the South Caucasus: Azerbaijan vs. Armenia"
18. Investor.ge (2025 აპრ.), "Georgia's AI ambitions — overcoming digital growing pains"
19. Georgia Today (2025 თებ.), "IT Hub set to open in former Kutaisi Parliament Building by Fall 2025"
20. Georgia Today (2025 ივნ.), "From Fast Growth to Future-Proofing — What's Next for Georgia's IT Sector?"
21. BTU AI (2025 აპრ.), "Georgia's IT Sector Growth: A New Phase of Economic Transformation"
22. BTU AI (2025 სექტ.), "The Prospect of AI Data Centers in Georgia: A Real Opportunity or an Overestimated Ambition?"
23. iamtheCODE (2025 მაისი), "First-Ever iamtheCODE AI Institute Powered by BTU Opens in Georgia"
24. UN Global Compact Georgia / GAIA (2025 სექტ.), "Georgian Artificial Intelligence Association for the Advancement of AI"
25. International Finance Magazine (2025 ივნ.), "Georgia climbs the tech ladder"
26. PB Services (2025 ნოემბ.), "The Top 12 Georgian Startups and Business Angels"
27. Asian Development Bank (2025 სექტ.), "Georgia's Economy Growth Remains Strong"
28. World Bank Georgia Overview (2026), worldbank.org/en/country/georgia/overview
29. Oxford Insights, Government AI Readiness Index 2024 & 2025
30. WIPO Global Innovation Index 2024 / 2025
31. StartupBlink Global Startup Ecosystem Index 2025
32. IDFI Georgia (2024), "Global Index on Responsible AI and Georgia's Results"

ანგარიშის დასასრული

ანგარიში შედგენილია 2026 წლის მაისში.